

MÄNTYHARJU

Linkkumyllyn ranta-asemakaava

LUONTOINVENTOINTI

Jouko Sipari

Sisällysluettelo

A. Johdanto	3
B. Suunnittelualan kuvaus	3
C. Suunnittelualan biotoopit ja kasvillisuus	3
D. Muu lajisto	6
E. Johtopäätökset ja suositukset	6

Kansikuva: Linkkumyllyn suunnittelualuetta myllypuron sillalta etelään kuvattuna.

A. Johdanto

Linkkumyllyn suunnittelualueella Mäntyharjussa tehtiin luontoinventointi kesäkuun puolivälissä 2025. Suunnittelualan inventointi toteutettiin alue läpi kartoittaen. Inventoinnin tavoitteena oli selvittää alueen kasvilajisto sekä tunnistaa suunnittelualan muut mahdolliset arvokkaat luontokohteet ja luontoarvot. Kasvillisuusinventoinnin yhteydessä seurattiin myös lintulajistoa sekä mahdollista liito-oravan (direktiivin IV(a) laji) esiintymistä alueella.

Erityisesti huomioitavia luontoarvoja ovat:

- * Luonnonsuojelulain (9/2023) mukaiset arvokkaat luontotyytit
- * Vesilain (587/2011) mukaiset arvokkaat luontotyytit
- * Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyytit (Kontula & Raunio 2018)
- * EU:n luontodirektiivin (92/42/ETY) arvokkaat luontotyytit
- * Metsälain (1093/1996) mukaiset arvokkaat luontotyytit
- * EU:n luontodirektiivin (92/42/ETY) II- ja IV-liitteiden lajit
- * EU:n lintudirektiivin (92/42/ETY) liitteen I lajit
- * Erityisesti ja kiireellisesti suojeltavat sekä rauhoitetut lajit
- * Petolintujen pesäpuut
- * Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit (Hyvärinen ym. 2019)
- * Suomen kansainväliset vastuuluontotyytit ja -lajit
- * Alueellisesti tärkeät luontotyytit ja lajit
- * Ekologiset yhteydet ja kokonaisuudet
- * Erityiset luonnonmuodostelmat
- * Muut monimuotoisuutta edistävien tai tukevien lajien tai luontotyyppien esiintymät

B. Suunnittelualan kuvaus

Suunnittelualan muodostuu loivaprofiilisista sorapeitteisistä kalliokumpareista ja kumpareiden välisistä sedimenttinoikelmista. Koillisreunassa suunnittelualan rajautuu Pajulampeen, josta suunnittelualan itäreunaa pitkin Sarkaveteen lähtee meandroiva joki. Suunnittelualan pohjoisosan poikki, Pajulammesta Sarkaveteen, on kaivettu oja tukinuittoa varten. Oja on kaivettu jo 1700-luvulla.

Kumpareet ovat mäntyvaltaista kangasmetsää (MT). Pajulammesta lähtevän joen varteen suunnittelualan kaakkoisosassa on muodostunut tulvalehto (AthOT/OfiT), joka on avohakattu. Suunnittelualan keskiosa, paikallistien molemmin puolin on rakennettua aluetta (tiestöä, pihapiirejä, joutomaata). Koko suunnittelualan on voimakkaasti muokattua aluetta eikä luonnontilaisia biotooppeja todettu.

C. Suunnittelualan biotoopit ja kasvillisuus

Suunnittelualan maaperä viettää pohjoisesta etelään ja itään. Alueen itäreuna rajautuu Pajulampeen ja siitä lähtevään jokeen. Joki virtaa mutkitellen kohti Sarkavettä. Pajulampi ja sen rannat ovat hienojakoista sedimenttimaata. Lammesta lähtevä joki on kasannut savisedimenttiä suunnittelualan kaakkoiskulman notkelmaan, johon on muodostunut tulvalle altis lehto/lehtokorpi (AthOT/OfiT). Lehto on lajistoltaan monipuolinen (mm. korpikaisla, mesiangervo, hiirenporras, ojakellukka, keräpääpoimulehti, hernesara, ahomansikka, sudenmarja, koiranheisi, rentukka, nuokkuhelmikki ja suo-orvokki) (Kuva 1.). Pajulammen lajisto indikoi eu-dystrofisuutta (Kuva 2.). Sekä lammen että jokivarren lehdon lajisto todettiin tavanomaiseksi eikä uhanalaisia kasvilajeja todettu. Pajulampi on säilynyt luonnontilaisena mutta jokivarren lehto/lehtokorpi on avohakattu aivan jokipenkkaa myöten (Kuva 3.).

Kuva 1. Kaakkoiskulman lehtokorpi paikallistieltä itään päin kuvattuna.

Kuva 2. Suunnittelualue rajautuu Pajulammen eteläpään. Kuva eteläpäästä pohjoiseen.

Kuva 3. Suunnittelualueen kaakkoiskulman läpi virtaavalle joelle ei ole jäänyt suojavaiohykettä.

Kuva 4. Suunnittelualueen pohjoisosan mäki on talousmetsää (MT/OMT). Takana Pajulampi.

Kuva 5. Suunnittelualueen pohjoisosan mäen laki on rakennettu ja kenttäkerros on kulunut.

Kuva 6. Pohjoisosan mäki viettää Sarkaveden rantaa kohti. Rinnemetsä on MT-kangasta.

Pajulammesta länteen maaperä nousee kivisen soran peittämälle kalliomäelle. Mäki alueen metsä on voimakkaasti harvennuttua mäntymetsää (MT, alarinteet OMT) (Kuva 4.) ja mäen päällä on vapaa-ajan rakennuksia (Kuva 5.). Mäen länsirinne laskee Sarkaveteen. Rinne on harvennuttua männikköä (MT) ja rinnettä pitkin kulkee paikallistie. Rakentamaton Sarkaveden ranta on kivistä soraa, vesikasveja ei juuri ole ja niukka vesikasvilajisto indikoi oligotrofisuutta. Kasvilajisto mäen alueella ja Sarkaveden rannoilla todettiin tavanomaiseksi tuoreiden kankaiden ja oligotrofisten vesien lajistoksi (Kuva 6.). Uhanalaisia kasvilajeja ei todettu.

Pajulammesta Sarkaveteen kaivettu oja kulkee kivisessä soraikossa pohjoisosan mäen sivua pitkin. Pajulammen puoleinen osa ojasta on muuttunut lähes luonnontilaiseksi puroksi (Kuva 7.). Sarkaveden puoleinen osa on pengerretty ja muokattu paikallistien sillalta alkaen. Puro kulkee pihapiirien poikki sekä rakennusten ali (vanha mylly) kohti Sarkaveden rantaa (Kuva 8.). Paikallistien sillan itäpuolella on ojaan padottu pieni lampare, jonka kasvilajisto indikoi eutrofisuutta (mm. ratamosarpio, keiholehti, ulpukka, lumme ja ojasorsimo) (Kuva 9.). Puron Pajulammen puoleinen osa on varsin luonnontilainen, vaikka sen lajistossa oli todettavissa jonkin verran kulttuuribiotoopeille tyypillistä lajistoa. Paikallistien varrelta alkaen puronvarrtta hallitsevat kulttuuribiotoopit tulokaslajeineen ja istutuksineen. Puron ja puronvarren kasvilajisto todettiin monipuoliseksi mutta tavanomaiseksi. Puro ja puronvarsi muodostavat ekologisen kokonaisuuden, joka Pajulammen puoleiselta osalta tulisi jättää mahdollisuuksien mukaan nykytilaansa. Puro ei kuitenkaan ole metsälain tarkoittama luonnontilainen pienvesi.

Kuva 7. Myllyoja on Pajulammen puolella lähes luonnontilainen puro. Kuva Sarkavedelle päin.

Kuva 8. Puron Sarkaveden puoleinen osa on kulttuuribiotooppia. Kuva Sarkavedelle päin.

Kuva 9. Paikallistien itäpuolelle on padottu pieni lampi. Kuva Pajulammelle päin.

Kuva 10. Suunnittelualan keskiosaa on rakennettua aluetta. Kuva pohjoiseen.

Suunnittelualan keskiosan laakea mäki on kokonaan rakennettua aluetta (pihapiirejä, joutomaata, tiestöä) (Kuva 10.). Rakennettun alueen monimuotoiset kulttuuribiotoopit ovat lajirikkaita mutta lajistoltaan sekä biotoopeiltaan tavanomaisia. Uhanalaisia kasvilajeja ei todettu.

Suunnittelualan eteläosassa paikallistie kulkee sorapeitteistä mäkeä pitkin. Mäen metsä on suunnittelualan pohjoisosan tavoin harvennettua mäntykangasta (MT) (Kuva 11.) ja Mäki viettää loivasti Sarkaveteen, jossa sorarannan niukka kasvilajisto indikoi oligotrofista vettä (Kuva 12.). Metsäbiotoopin ja rantavesien kasvilajisto todettiin tavanomaiseksi eikä uhanalaisia kasvilajeja todettu.

Kuva 11. Suunnittelualan eteläosan MT-kangasta. Taustalla Sarkavesi ja paikallistie.

Kuva 12. Sarkaveden rannat ovat kivistä soraa. Niukka vesikasvillisuus indikoi oligotrofisuutta.

D. Muu lajisto

Kasviselvityksen yhteydessä seurattiin myös suunnittelualan linnustoa ja mahdollista liito-oravan esiintymistä alueella. Liito-oravaa tai merkkejä liito-oravan oleskelusta alueella ei todettu. Alueella ei todettu myöskään liito-oravalle soveliaita elinympäristöjä (metsät avohakattu tai päättöhakkuuvaiheessa, vain muutamia kolopuita ei todettu). Linnusto todettiin monipuoliseksi havu- ja sekametsien sekä kulttuuribiotooppien tyyppilajistoksi (mm. västäräkki, haarapääsky, sirittäjä, pajulintu, sinitiainen, peippo, metsäkirvinen, vihervarpunen ja hylätyn puutarhan pensaikossa viitakerttunen). Uhanalaisia lintulajeja ei todettu.

E. Johtopäätökset ja suositukset

Koko suunnittelualan kasvilajisto todettiin monipuoliseksi mutta tavanomaiseksi kangasmetsien, lehtomaisten metsien, lehtokorpien ja kulttuuribiotooppien lajistoksi. Rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja ei todettu suunnittelualueella. Suunnittelualan kasvilajisto ei aseta rajoituksia alueen maankäytön suunnitteluun. Suunnittelualan biotoopit (luontotyytit) ovat olleet voimakkaasti ihmistoiminnan vaikutuksen alaisia eikä luonnontilaisia biotooppeja todettu. Suunnittelualan itä- ja kaakkoissivua virtaa meanderoiva, herkästi tulviva joki. Suunnittelualueella suoritettavat hakkuut on ulotettu jokivarteen asti eikä suojavyöhykettä ole toteutettu. Suunnittelualan itä- ja kaakkoissivua pitkin virtaavan joen varteen tulisi jättää suojavyöhyke metsälain vaatimusten mukaisesti.

Suunnittelualan pohjoisosan läpi on kaivettu puro tukinuittoa varten 1700-l. Puron varret on rakennettu Sarkavedeltä puoleen väliin Pajulammen suuntaan. Pajulammen puolelta purouoma on lähellä luonnontilaista uomaa. Purouoma lähiympäristöineen tulisi säilyttää mahdollisimman paljon nykytilassaan ja sen rakentamista tulisi välttää uoman nykyisten luonnon- ja kulttuuribiotooppien säilyttämiseksi.

Suunnittelualan linnusto todettiin tavanomaiseksi metsien ja kulttuuribiotooppien sekä reittivesien lajistoksi. Uhanalaisia lajeja ei todettu. Linnusto ei aiheuta rajoituksia alueen maankäytön suunnitteluun. Suunnittelualueella ei todettu liito-oravaa tai merkkejä liito-oravan oleskelusta alueella eikä alueella todettu liito-oravalle soveliaista elinympäristöä. Liito-orava ei aiheuta rajoituksia alueen maankäytön suunnitteluun.

Suosituks:

Suunnittelualueen itä- ja kaakkoissivua pitkin virtaavan joen varteen tulisi jättää suojavyöhyke metsälain vaatimusten mukaisesti.

Pajulammesta Sarkaveteen kaivettu myllyoja ei ole metsälain tarkoittama luonnontilainen pienvesi. 300v. sitten kaivettu oja on aikojen kuluessa alkanut muistuttaa luonnontilaista puroa erityisesti Pajulammen puolella, jonka vuoksi puron lähiympäristön mahdollinen rakentaminen tulisi toteuttaa niin, että nykyiset ojanvarren luonnontilaiset biotoopit Pajulammen puolella ja kulttuuribiotoopit paikallistien ympäristöstä Sarkaveteen säilyisivät mahdollisimman hyvin.

Tampereella 10.9.2025

Jouko Sipari

Jouko Sipari, FM biologi

Katajikonkatu 1 F 19
33820 Tampere

jouko.sipari@saunalahti.fi
+358 4070 44750